

Savitaipaleen kansalaisopiston toimintakertomus 2023

YLEISTÄ OPISTOSTA

Savitaipaleen kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, joka tarjoaa vapaasta sivistystyöstä annetun lain puitteissa toimialueensa asukkaille mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen, persoonallisuuden monipuoliseen kehittämiseen ja tärkeiden kansalaistaitojen harjoittamiseen yhteisöllisyyden hengessä. Opiston kurssitoiminnassa on pääpaino aikuisopiskelussa. Opetusohjelmassa on kuitenkin pyritty aktiivisesti tarjoamaan myös lapsille ja nuorille suunnattuja kursseja. Opetusohjelmaa laadittaessa pyrimme olemaan ajan hermolla. Otamme huomioon kuntalaisten toiveet, kunnan kehittämisen painopisteet, alueellisen yhteistyön vaatimukset sekä yleiset koulutustarpeet. Sivistyksellisen tasa-arvon hengessä ja myönnettyjen resurssien puitteissa pyrimme tarjoamaan opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksia monipuolisesti eri kohderyhmille. Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon hengessä pyrimme pitämään kurssimaksut kohtuullisina ja tarjoamaan opiskelumahdollisuuksia myös sivukyliä asukkaille.

Opetus- ja kulttuuriministeriön 1.1.2013 alkaen myöntämän vapaan sivistystyön ylläpitämisluvan mukaan Savitaipaleen kansalaisopiston koulutustehtävänä on järjestää koulutusta, joka painottuu taito- ja taideaineisiin, kieliin, kulttuuriin, terveyttä edistäviin aineisiin sekä yhteiskunnallisiin aineisiin.

Henkilökunta

- Rehtori Tea Loisa (p. 0407131870)
- Sivistystoimen ja kansalaisopiston yhteinen palvelusihteeri Tuija Kuurne 1.5.2023 saakka
- Palvelusihteeri Minna Tynkkynen (p. 0407131879), laskutusasiat
- Palvelusihteeri Sirpa Hyrkkänen (p. 0408225357) toimipaikkana kirjasto
- Lemin yhteyshenkilö Heli Sairanen
- Peruskoulun ja lukion kanssa yhteiset opettajat: Erja Levikari (kuvataide), Petri Nisonen (puutyöt) ja Sanna Pulkkinen (musiikki)

Kalenterivuonna 2023 opistossa työskenteli lisäksi 47 tuntiopettajaa eripituisissa työsuhteissa. Opetustilojen siisteydestä huolehtii vuosittain 2–3 tuntipalkkaista siistijää.

Opiston työkausi

Kansalaisopiston kalenterivuoden 2023 työkaudet ja loma-ajat suunniteltiin seuraavasti:

Kevätkausi 9.1.–16.4.2023. Talviloma 27.2.–5.3.2023

Syyskausi 11.9.–3.12.2023. Syysloma 23.10. – 29.10.2023

Kevätkaudella työviikkoja oli suunniteltu 13 ja syyskaudella 11. Taiteen perusopetuksen ryhmillä työkausi oli muutaman viikon pidempi.

TOIMITILAT

Savitaipaleen kansalaisopiston toimialueena ovat Savitaipaleen, Lemin ja Taipalsaaren kunnat. Opiston toimisto sijaitsi Savitaipaleen kunnantalon 2. kerroksessa.

Opiston opetus on hajautettu toimialueen taajamiin ja ympäröiviin kyliin. Kalenterivuonna 2023 opetusta järjestettiin 28 eri toimipisteessä. Näistä 6 sijaitsi Lemin kunnassa, 18 Savitaipaleella ja 4 Taipalsaarella. Opetustiloina kansalaisopisto käyttää mahdollisimman paljon kuntien omistamia tiloja kuten kouluja. Yhteistyö kyseisten tahojen kanssa onkin sujunut hyvin. Kansalaisopisto saa käyttää kuntien omistamia tiloja veloituksetta opistotoiminnan järjestämistä koskevien sopimusten mukaan.

Suurin yksittäinen opetusyksikkö on Savitaipaleen koulukeskus, jossa kokoontui 16 opintoryhmää. Koulukeskuksen tiloissa opiskeltiin mm. kieliä, käsitöitä, musiikkia, sekä maalausta. Koulun tilat ovat olleet opiston ahkerassa käytössä sekä arki-iltaisin että viikonloppuisin. Heituinlahden koululla kokoontui yksi posliininmaalausryhmä ja kaksi posliininmaalauksen viikonloppukurssia.

Lemin koulukeskuksessa opintoryhmiä kokoontui 15. Koulukeskuksen tiloissa opiskeltiin mm. kieliä, käsitöitä, liikuntaa, keramiikka ja posliininmaalausta. Kuukanniemen koulun liikuntasalissa kokoontui 4 liikuntaryhmää. Lisäksi koululla toimi yksi englannin kielen ryhmä.

Taipalsaarella opetusryhmät kokoontuivat Taipalsaaren kirkonkylän koululla, Saimaanharjun koululla sekä Vehkataipaleen koululla. Keramiikkaryhmä aloitti syksyllä 2023 opiskelun Yritystalo Taipoloksen tiloissa. Taipalsaaren kouluissa kokoontui yhteensä 15 ryhmää. Ryhmissä opiskeltiin liikuntaa, kädentaitoja, kieliä ja yksinlaulua.

Jotta kuntalaisilla olisi mahdollisimman tasapuoliset mahdollisuudet opiskeluun ja harrastamiseen, järjestetään opetusta mahdollisuuksien mukaan myös sivukylillä. Sivukylien opintoryhmät toimivat tavallisesti joko yksityisiltä tai yhteisöiltä, esimerkiksi urheiluseuroilta ja metsästysseuroilta vuokratuissa tiloissa. Sivukylien opetustilat ovat mahdollistaneet opistossa mm. kudontakurssien järjestämisen. Kudontakursseilla kangaspuut sitovat tilan yleensä sekä syys- että kevätkaudeksi pelkästään kudontakäyttöön. Lisäksi urheiluseurojen ja metsästysseurojen tilat toimivat hyvinä liikuntapaikkoina sivukyliä asukkaille.

Savitaipaleen käsityöasema vietti 5-vuotissyntymäpäiviä syyskuussa 2023. Käsityöasema palvelee sekä omaehtoisia käsityöharrastajia että kansalaisopiston käsityöryhmiä. Kansalaisopiston kursseja järjestettiin runsaasti Käsityöasemalla: käsityöpaja, kirjonta, adressit kirjaksi, punontaa kahvipusseista, pitsinnypläys ja jouluaskartelu. Lisäksi opiston toiveesta Käsityöasemalla osallistuttiin valtakunnalliseen ikäihmisille joulukortteja-kampanjaan. Joulukorttipajoissa 7.11 ja 21.11. kortintekijät valmistsivat yhteensä 176 käsintehtyä joulukorttia, joista puolet kotihoidon henkilöstö jakoi yksinäisille vanhuksille koteihin ja palveluasuntoihin ja puolet jaettiin Taipaleen seurakunnan diakoniatyön kautta.

OPISTON OPISKELIJAT

Kansalaisopiston kurssit ovat avoimia pääsääntöisesti kaikille väestöryhmille. Jokainen voi osallistua niihin opintoryhmiin, joissa haluaa opiskella ja joiden opetusta pystyy seuraamaan. Poikkeuksen muodostavat luonnollisesti lapsille ja nuorille suunnatut ryhmät sekä erityisesti ikääntyneille suunnatut ryhmät. Opiston kurssitarjonnassa on viime vuosina kiinnitetty erityistä huomiota ikääntyneille suunnattuun kurssitarjontaan, sillä tällä hetkellä opiskelijoista yli puolet on 60 vuotta täyttäneitä ja sitä vanhempia. Ikääntyneet ja työttömät huomioitiin myös järjestämällä päivisin toteutettuja kursseja sekä matalan kynnyksen ryhmiä, joissa otettiin huomioon ikääntyvien oppimisedellytykset.

Vuonna 2022 Savitaipaleen kuvataidekoulu siirtyi opiston hallintoon. Siirtymän myötä lasten taiteen perusopetus ja muut lapsille suunnatut taidekurssit toivat opistoon lisää lapsiasiakkaita. Kuvataidekoulun kurssien lisäksi lapsille suunnattuja kursseja olivat muskari sekä vanhemmille ja lapsille suunnattu yhteinen keramiikkakurssi.

Kalenterivuonna 2023 opistossa opiskeli **996 (969, v.2022)** eri henkilöä. Opiskelijoista naisia oli **753** ja miehiä **243**. Alle 16-vuotiaita opiskelijoita opistossa oli **84**.

Netto-opiskelijat kunnittain

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Savitaipale	426	437
Lemi	269	257
Taipalsaari	201	187
Muu	100	88
Yhteensä	996	969

Opintoryhmien yhteenlaskettu opiskelijamäärä oli **2240** opiskelijaa (v. 2022 **2164**). Tässä luvussa sama opiskelija on voinut osallistua useammalle eri kurssille. Luku sisältää myös taiteen perusopetuksen opiskelijat, joita oli **66**. Opiskelijoista **608** opiskeli Lemillä, **326** Taipalsaarella ja **1210** Savitaipaleella. Liikunnan, kielten tai puutarhanhoidon etä- ja verkkokursseilla opiskeli yhteensä **96** opiskelijaa.

OPETUSTARJONTA 2023

TUNNIT PÄÄLUOKITTAIN	2023	%	2022	%
Kädentaidot	1940	36	1865	35
Tanssi ja Liikunta	927	17	980	18
Kielet	738	14	944	17
Musiikki	622	11	563	10
Kuvataiteet	878	16	681	13
Muut	342	6	357	7
Yhteensä	5447	100	5390	100

Opetusta järjestettiin 131 opintoryhmässä 5447 tuntia

- Savitaipaleella 3572
- Lemillä 1241
- Taipalsaarella 634

Käsi- ja taideteollisuus, kädentaidot

Erilaiset kädentaidot olivat perinteisesti suurin koulutusala. Kädentaitoja opiskeltiin vuonna 2023 **1940** tuntia 27 eri ryhmässä, Kädentaitojen ryhmistä suosituimpia ovat olleet mm. keramiikka, puu- ja metallityöt, entisöinti sekä kudonta. Kädentaitojen ryhmissä on voinut opiskella myös lasitöitä, ompelua sekä erilaisia erityistekniikoita kuten kirjontaa, nypläystä ja adressien sidontaa.

Liikunta ja urheilu

Tanssiin, liikuntaan ja terveyteen liittyvät kurssit ovat määrällisesti opiston suurin aineryhmä, ja niitä opiskeltiin ja harrastettiin yhteensä **927** tuntia yhteensä 38 eri ryhmässä. Savitaipaleella ryhmistä kokoontui 12, Lemillä 15 ja Taipalsaarella 11.

Opiston perusliikunta- ja kuntosaliryhmät jatkavat suosiotaan vuodesta toiseen. Lemillä erityisesti eläkeläisten kuntosaliryhmät ovat olleet hyvin suosittuja. Näiden ryhmien lisäksi monet tanssilliset liikuntaryhmät, kuten Lavis ja Zumba ovat olleet suosittuja. Joogatunnit kuuluvat myös monen suosikkeihin. Koska opiston opiskelijoista suuri osa on eläkeikäisiä, on monien liikuntaryhmien suunnittelussa huomioitu ikääntyvien tarpeet lihaskunnon, liikkuvuuden, tasapainon sekä toimintakyvyn säilyttämiseksi.

Kielet

Kansalaisopistossa opiskeltiin kieliä 14 eri ryhmässä yhteensä **738** tuntia. Luvut sisältävät myös englannin ja saksan verkkokurssin. Ryhmistä seitsemän kokoontui Savitaipaleella, neljä Lemillä ja kaksi Taipalsaarella. Suosituin kieli oli englanti, jota opiskeltiin yhteensä 416 tuntia. Muita kielikursseja tarjottiin saksan, venäjän ja espanjan kielissä.

Kieliryhmissä oli tarjolla alkeiskursseja, jatkokursseja sekä keskustelukursseja. Lisäksi tarjolla oli eläkeläiskursseja, joissa opiskelu tapahtuu hitaampaan tahtiin. Näissä ryhmissä on kiinnitetty huomiota myös kurssien alkamisajankohtaan. Opetus pyritään järjestämään mahdollisuuksien mukaan heti koululuokkien vapauduttua iltapäivällä klo 15.30 alkaen.

Musiikki

Musiikkia opiskeltiin yhteensä **622** tuntia. Musiikkiryhmissä annettiin soitinopetusta pianon ja kitaran soitossa. Yhdessä soittamista harjoiteltiin Savitaipaleen soittokunnassa ja Kyläorkesterin kurssilla. Koivukodin musiikkiliikunta palveli erityisryhmien musiikkiharrastustarpeita.

Lauluryhmiä kansalaisopistossa oli tarjolla Lemin yhteislauluiltojen, Savitaipaleen mieskuoron ja marraskuusta 2023 lähtien Lemin Laulumiesten muodossa. Taipalsaaren Taipale-kodissa oli tarjolla tuttuja lauluja ikäihmisille. Yksinlaulua oli mahdollista opiskella sekä Savitaipaleella että Taipalsaarella. Laulun ja soiton lisäksi tarjolla oli kurssi musiikin käytännön teoriasta. Lapsille suunnattua musiikin opetusta tarjottiin perhemuskarissa.

Kuvataiteet

Kuvataiteita opiskeltiin kansalaisopistossa yhteensä **878** tuntia. Suurin osa kuvataiteen opetuksesta oli posliininmaalausta, jota opiskeltiin sekä ilta- että viikonloppukursseilla. Posliininmaalausryhmät kokoontuivat Heitinlahden koululla, Pettilän kyläkeskuksessa sekä Lemin koulukeskuksessa. Savitaipaleen koulukeskuksessa kokoontui myös maalausryhmä sekä Kuvista aikuisille-ryhmä.

Lemin kunnassa toimi yksi Lasten taiteen perusopetusryhmä, jonka toteutuksesta vastasi Lappeenrannan kuvataidekoulun opettaja. Savitaipaleen kuvataidekoulun toiminta siirtyi kesällä 2022 osaksi kansalaisopiston toimintaa. Samalla myös lasten taiteen perusopetus siirtyi opiston toteutettavaksi. Taiteen perusopetusta annettiin opistossa vuonna 2023 yhteensä **315** tuntia.

Muut kurssit

Opiston opetustarjonnassa oli edellisten lisäksi myös monia lyhytkursseja sekä muita yksittäisiä kursseja yhteensä **342** tuntia. Tähän ryhmään kuuluvat mm. erityisryhmien kurssit, lintuharrastuskurssi, runonlausunta, digiopastus sekä kasvien ja puutarhan hoitoon liittyvät etäkurssit.

Erityisryhmien kursseista yksi suosituimmista on jo vuosia ollut Heitlahen Virkiät. Ryhmä kokoontuu Heituinlahden Nuorisoseurantalolla kerran viikossa yhdessäolon ja erilaisten ikäihmisiä kiinnostavien teemojen merkeissä. Toinen ikäihmisten keskuudessa suosittu ja tarpeellinen kurssi on ollut Savitaipaleen kirjastossa tapahtuva digiopastus. Opastusta on ollut tarjolla noin kerran kuukaudessa, ja siihen on voinut varata henkilökohtaisen ajan suoraan kirjastosta.

Uudet kurssit

Työkaudella 2023 järjestettiin useita uusia lyhytkursseja sekä pidempiaikaisia kursseja. Heituinlahdessa alkoi taiteen perusopetus alakoululaisille. Opetus toteutettiin perjantaisin välittömästi koulupäivän jälkeen. Kyläorkesteri jammaili rennosti maanantaisin Savitaipaleen koulukeskuksen musiikkiluokassa. Kuvista aikuisille-kurssi kokoontui keskiviikkoisin ja Aivoterveysten kurssi helmikuussa lauantaisin koulukeskuksessa. Käsityöasemalla harrastettiin keväällä Punontaa kahvipusseista ja joulukuussa Käsityöasemalla askarrettiin kauniita lyhtyjä. Keväällä järjestettiin myös hygieniasaamistesti. Lemillä järjestettiin sekä naisille että miehille sopivaa konstailematonta Kunnon jumppaa maanantaisin. Lemin Mieslaulajat aloitti opiston kuororyhmänä marraskuussa. Lisäksi opistossa oli tarjolla kuusi erilaista puutarhanhoitoon liittyviä etäkursseja.

KURSSIMAKSUT 2023

Keväällä 2023 opiston kurssimaksuihin tehtiin sivistyslautakunnan päätöksellä pieniä muutoksia edelliseen työkauteen verrattuna. Muutokset astuivat voimaan syksyllä 2023. Kurssimaksut vaihtelivat 20 euron ja 120 euron välillä kurssin tuntimäärän mukaan. Opiston kausimaksu korotettiin 130 eurosta 140 euroon. Kausimaksuun sai sisällyttää halutun määrän erilaisia kursseja työkauden aikana. Kausimaksun maksava opiskelija oli ilmoittautunut keskimäärin 2–3 eri kurssille.

Kurssimaksuissa poikkeuksen muodostivat Lemillä ja Savitaipaleella järjestetyt lasten taiteen perusopetuksen ryhmät, joissa kurssimaksu määräytyi tuntimäärän ja käytettävien materiaalien mukaan. Taiteen perusopetuksen työkausi poikkeaa opiston muusta työkaudesta. Taiteen perusopetus aloittaa jo elokuun puolivälissä ja kurssit jatkuvat toukokuun alkupuolelle. Savitaipaleella lasten kuvataidekurssit maksoivat 100–170 euroa ja Lemillä 300 euroa. Opetus laskutettiin kahdessa erässä.

Vuodelle 2023 Opetushallitus myönsi kansalaisopistolle opintoseteliavustusta 2000 euroa. Opintoseteliavustus on tarkoitettu aikuisopiskelusta perittäviä maksuja korvaavaksi järjestelmäksi vapaan sivistystyön vapaatavoitteisessa koulutuksessa. Avustuksen avulla voidaan jättää perimättä tai alentaa opintomaksuja kohderyhmiltä, joiden kouluttautumista erityisesti halutaan edistää. Opintoseteliavustuksella tuettava koulutus on oppilaitoksen normaalin valtionosuuden piiriin kuuluvaa vapaatavoitteista eli tutkintoon johtamatonta koulutusta. Avustuksella tuettavan koulutuksen kohderyhmiä voivat olla maahanmuuttajat, työttömät, alhaisen pohjakoulutuksen omaavat, oppimisvaikeuksia kokevat, peruskoulun päättäneet nuoret, yli 63-vuotias senioriväestö ja eläkkeellä olevat.

Koska opintoseteliavustuksiin saatu summa on hyvin pieni, kohdennettiin avustus työttömien ja ikääntyneiden opiskelijoiden kurssimaksujen alentamiseen. Opiston yli 50 euron kurssimaksuista myönnettiin kyseisille ryhmille 20 %:n alennus. Lisäksi opistossa myönnettiin 20 %:n sisarusalennus lapsille ja nuorille suunnattuihin ryhmiin osallistuville saman perheen lapsille. Opiston 140 euron kausimaksusta ei myönnetty alennuksia. Jos opiskelija aloitti opinnot vasta kevätkaudella, perittiin häneltä vain puolikas kurssimaksu koko vuoden mittaisista kursseista.

TIEDOTTAMINEN

Opiston kurssitarjonnasta tiedotetaan elokuussa jokaiseen talouteen jaettavalla opinto-oppaalla, jossa on suurin osa lukuvuoden kurssitarjonnasta. Opiston työkausien aikana opiskelijoille lähetetään tiedotuksia myös tekstiviestein esim. kurssien peruuntumisista tai aikataulumuutoksista Hellewin tekstiviestipalvelun avulla. Monella opettajalla on ryhmässä käytössä WhatsApp-sovellus, jonka avulla he viestivät opiskelijoille kurssiaikataulun muutoksista tai peruuntumisista esim. sairaustapauksissa. Lisäksi kursseista ja tapahtumista tiedotetaan Länsi-Saimaan Sanomissa ja netissä opiston kotisivuilla osoitteessa <https://peda.net/savitaipale/kansalaisopisto>. Kotisivuilla on mahdollista selailla kurssihaun kautta opiston kurssitarjontaa, ilmoittautua kursseille sekä katsella kuvagalleriasta kurssilaisten puuhastelua ja kuvia valmiista töistä.

Opettajiin ollaan aktiivisesti yhteydessä toimintakauden aikana kurssien suunnitteluun ja tiedottamiseen liittyvissä asioissa. Yhteydenpito tapahtuu pääasiassa puhelimitse ja sähköpostilla. Opiston nettisivuilla on myös opettajille tarkoitettu osio, josta löytyvät ajankohtaiset tiedotteet sekä opettajien työssään tarvitsemat lomakkeet, kuten matkalaskut ja palkantilauslomakkeet. Lukukausien taitekohdissa opettajat ovat saaneet kirjeen, jossa on mm. palkanmaksuun, kokouksiin ja opiston tapahtumiin liittyviä tietoja ja toimintaohjeita. Syyskauden alussa opettajille jaetaan päivitetty versio opettajan oppaasta. Opas sisältää tietoa opiston toiminnasta ja ohjeita opettajan työhön. Oppaasta löytyvät myös päivitettyt toimintaohjeet mahdollisten sairaustapausten ja tapaturmien varalta.

YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUDET

Kansalaisopisto tekee yhteistyötä useiden paikallisten tahojen kanssa. Yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi koulut, seurakunnat, yrittäjät, yhdistykset sekä kuntien sivistys-, vapaa-aika- ja liikuntatoimet. Yhteistyötahoilta saadaan mm. erilaisia kurssitoiveita, joita toteutetaan mahdollisuuksien puitteissa. Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat lisäksi erilaiset seurakunnat, yhdistykset sekä yksityishenkilöt, jotka vuokraavat tiloja opetuskäyttöön ja huolehtivat niiden siisteydestä ja toimivuudesta.